

**ประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน**  
**เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขนส่ง เก็บรักษา**  
**เคลื่อนย้าย และกำจัดหีบห่อ ภาชนะบรรจุ หรือวัสดุห่อหุ้มสารเคมีอันตราย**

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๓ แห่งประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจึงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขนส่ง เก็บรักษา เคลื่อนย้าย และกำจัดหีบห่อ ภาชนะบรรจุหรือวัสดุห่อหุ้มสารเคมีอันตรายไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้นายจ้างปฏิบัติเกี่ยวกับการขนส่งเคลื่อนย้ายสารเคมีอันตรายดังต่อไปนี้

(๑) ป้องกันฝุ่น พุ่ม ใย ละออง เส้นใย และการกระเด็นของสารเคมีอันตรายมิให้เป็นอันตรายต่อลูกจ้าง

(๒) การขนถ่ายด้วยท่อหรือราง ต้องมีโครงสร้างที่ป้องกันการกระเด็น หก/ล้น รั่วไหล ตกหล่น

(๓) ก่อนที่นายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานเกี่ยวกับการขนส่งเคลื่อนย้ายสารเคมีอันตรายให้นายจ้างตรวจสอบยานพาหนะให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย ฝึกซ้อมให้ลูกจ้างรู้วิธีการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน และต้องจัดให้มีการฝึกซ้อมเป็นประจำอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง พร้อมทั้งจัดให้มีคู่มือหรือข้อปฏิบัติในการแก้ไขปัญหากรณีฉุกเฉินเป็นภาษาไทยเก็บไว้ในยานพาหนะ พร้อมทั้งจะใช้ได้ทันที

(๔) ต้องจัดให้มีเครื่องดับเพลิงชนิดมือถือที่มีคุณสมบัติสามารถดับเพลิงจากสารเคมีอันตราย และจัดให้มีหน้ากากป้องกันสารเคมีอันตรายหรือเครื่องช่วยหายใจ ติดประจำไว้ในยานพาหนะที่บรรจุสารเคมีอันตรายพร้อมที่จะใช้งานได้ทันที

(๕) หีบห่อ ภาชนะบรรจุ หรือวัสดุห่อหุ้มสารเคมีอันตรายขณะบรรจุต้องยึดแน่นกับฐานรองรับและยานพาหนะเพื่อมิให้เคลื่อนหรือลอยตัวได้ ฐานรองรับและยานพาหนะต้องมีความมั่นคงแข็งแรงเพียงพอที่จะรับน้ำหนักของหีบห่อ ภาชนะบรรจุ หรือวัสดุห่อหุ้มรวมกับน้ำหนักของสารเคมีอันตรายในอัตราสูงสุดไม่เกินน้ำหนักที่จะบรรจุได้

(๖) ห้ามบรรจุสารเคมีอันตรายที่อาจเกิดปฏิกิริยาต่อกันไว้รวมกันเว้นแต่มีมาตรการที่ปลอดภัย

ข้อ ๒ ให้นายจ้างปฏิบัติเกี่ยวกับท่อส่งสารเคมีอันตราย ดังต่อไปนี้

(๑) ท่อและข้อต่อที่ใช้ต้องไม่รั่ว ผุกร่อน หรือชำรุด

(๒) ต้องติดตั้งหรือวางในลักษณะที่ไม่ทำให้เกิดการชำรุด เสียหาย และมีการป้องกันการชน การกระแทกจากยานพาหนะ หรือสิ่งอื่นใด

(๓) หากฝังใต้พื้นดิน ต้องป้องกันการเสียหายเนื่องจากยานพาหนะหรือสิ่งอื่นใด และมีเครื่องหมายแสดงตำแหน่งของท่อที่ฝังอยู่เป็นระยะตลอดแนวให้เห็นได้โดยชัดเจน

(๔) ท่อส่งสารเคมีอันตรายต่างชนิดกัน ต้องใช้สีต่างกัน หรือทำเครื่องหมายแสดงความแตกต่างให้ชัดเจน

(๕) หากผิวภายนอกท่อมีความร้อน ต้องมีฉนวนหุ้มโดยรอบ

(๖) สารเคมีอันตรายที่มีคุณสมบัติไวไฟหรือระเบิดได้ต้องวางท่อส่งให้อยู่ห่างจากแหล่งความร้อน หรือแหล่งกำเนิดไฟฟ้า และให้ต่อสายดินที่ท่อนั้น

ข้อ ๓ ให้นายจ้างจัดสถานที่เก็บรักษาสารเคมีอันตราย ดังต่อไปนี้

(๑) มีระยะห่างจากบริเวณที่ลูกจ้างทำงานไม่น้อยกว่าแปดเมตร

(๒) ต้องสร้างด้วยวัสดุทนไฟที่สามารถทนไฟได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งชั่วโมง และต้องให้อยู่ในสภาพที่ไม่ชำรุด ผุ กร่อน ถ้าเป็นสารเคมีอันตรายที่มีคุณสมบัติไวไฟหรือระเบิดได้ สถานที่เก็บรักษาต้องเป็นวัสดุที่สามารถทนไฟได้ไม่น้อยกว่าสามชั่วโมง

(๓) พื้นต้องเรียบไม่ขรุขระ เปียก ลื่น และสามารถรับน้ำหนักได้

(๔) ให้จัดทำเขื่อน กำแพง ทำนบ ผนังหรือสิ่งอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายกันเพื่อป้องกันมิให้สารเคมีอันตรายรั่วไหลออกมาภายนอก และมีวางระบายนสารเคมีอันตรายที่รั่วไหลไปยังที่ปลอดภัย เพื่อไม่ให้มีการสะสมตกค้าง โดยวางระบายนต้องแยกจากระบบระบายน้ำ

(๕) ภายในสถานที่เก็บรักษาสารเคมีอันตราย ต้องสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยปราศจากเชื้อเพลิง เศษขยะ วัชพืช

(๖) ต้องจัดให้มีการระบายอากาศ เพื่อระบายความร้อนที่เกิดขึ้นและ/หรือระบบกำจัดกาปรนเปื้อนของสารเคมีอันตรายในอากาศ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อลูกจ้างที่ปฏิบัติงาน

(๗) สถานที่เก็บรักษาสารเคมีอันตรายต้องมีลักษณะปิดมิดชิด มีทางเข้าออกไม่น้อยกว่า 2 ทาง ประตูต้องเปิดชนิดที่เปิดออกภายนอก และปิดประตูตลอดเวลาที่ไม่มีการปฏิบัติงาน ทางเดินภายในและภายนอก ต้องกว้างพอที่จะนำเอาเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับดับเพลิงมาใช้ได้อย่างสะดวกไม่มีสิ่งกีดขวาง และต้องจัดให้มีมาตรการเพื่อให้เกิดความปลอดภัยตลอดทาง

(๘) สถานที่เก็บรักษาสารเคมีอันตรายที่อยู่นอกอาคาร ต้องจัดทำรั้วล้อมรอบสูงไม่น้อยกว่า ๑.๘๐ เมตร และต้องไม่ชำรุด ผุ กร่อน

ข้อ ๔ ให้นายจ้างเก็บรักษาสารเคมีอันตรายที่อาจเกิดปฏิกิริยาต่อกันแยกไว้ไม่ปะปนกัน

ในกรณีเป็นสารเคมีอันตรายที่มีคุณสมบัติไวไฟ หรือระเบิดได้ห้ามเก็บรักษาไว้ปะปนกับสารเคมีอันตรายอื่น

ข้อ ๕ ให้นายจ้างจัดให้มีอุปกรณ์ดับเพลิงชนิดที่สามารถดับเพลิงจากสารเคมีอันตรายที่เก็บรักษาไว้

ข้อ ๖ ให้นายจ้างป้องกันสาเหตุที่อาจทำให้เกิดอัคคีภัยในบริเวณสถานที่เก็บรักษาสารเคมีอันตราย เช่น ประกายไฟ เปลวไฟ อุปกรณ์ไฟฟ้า การเสียดสี ท่อร้อน

ข้อ ๗ ให้นายจ้างจัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัยเกี่ยวกับหีบห่อภาชนะบรรจุ หรือวัสดุห่อหุ้มสารเคมีอันตราย ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องทำด้วยวัสดุที่แข็งแรง ไม่ชำรุด ผุ กร่อน

(๒) ต้องเป็นชนิดที่เคลื่อนย้ายได้ด้วยความปลอดภัย หากมีการเคลื่อนย้ายหรือขนส่ง

(๓) ห้ามบรรจุสารเคมีอันตรายเกินพิกัดที่กำหนดไว้สำหรับภาชนะนั้น

(๔) หากปรากฏรอยรั่ว รอยกัดกร่อน รอยบุบ รอยบวม สีกร่อน หรือถูกไฟไหม้ ห้ามใช้จนกว่าจะได้มีการซ่อม และทดสอบว่ามีความปลอดภัยในการใช้งาน

(๕) กรณีมีความดันอยู่ภายใน ต้องมีอุปกรณ์นิรภัย เพื่อระบายความดันให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัย

(๖) ต้องทำการตรวจสอบ และซ่อมบำรุงให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างปลอดภัยไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งครั้ง

(๗) การบรรจุสารเคมีอันตรายที่มีคุณสมบัติไวไฟ หรือระเบิดได้ต้องห่างจากแหล่งความร้อนไม่น้อยกว่า ๘ เมตร

(๘) หากสารเคมีอันตรายที่บรรจุอยู่ในภาชนะทำให้ผิวภายนอกของภาชนะมีความร้อนต้องมีฉนวนหุ้มโดยรอบภาชนะนั้น

(๙) สิ่งที่น่ามายึดติดหรือต่อ ต้องไม่ทำให้หีบห่อ ภาชนะบรรจุหรือวัสดุห่อหุ้มสารเคมีอันตราย รั่ว ซ้ำหลุด เสียหาย

(๑๐) การต่อท่อหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เข้ากับภาชนะ หากมีลิ้นปิดเปิดต้องจัดให้ลิ้นปิดเปิดอยู่ใกล้กับผูปฏิบัติงาน

(๑๑) กรณีเก็บไว้ใต้ดิน ต้องมีการป้องกันการเสียหายอันอาจเกิดจากยานพาหนะ มีเครื่องหมายแสดงตำแหน่งจัดเก็บให้เห็นชัดเจน

ข้อ ๘ หากพบว่ามีสารเคมีอันตรายรั่วไหล หรือคาดว่าจะรั่วไหลออกจากหีบห่อภาชนะบรรจุ หรือวัสดุห่อหุ้ม ต้องแยกเก็บหีบห่อ ภาชนะบรรจุ หรือวัสดุห่อหุ้มสารเคมีอันตรายที่รั่วไหลหรือคาดว่ารั่วไหลนั้นไว้ต่างหากในที่ที่ปลอดภัยและทำความสะอาดสิ่งรั่วไหลโดยเร็ว

ข้อ ๙ ให้นำช่างจัดเก็บสารเคมีอันตรายโดยไม่ทำให้หีบห่อ ภาชนะบรรจุ หรือวัสดุห่อหุ้มสารเคมีอันตราย ซ้ำหลุดหรือพังทลาย

ในกรณีสารเคมีอันตรายที่มีคุณสมบัติไวไฟหรือระเบิดได้ให้จัดเก็บไว้ในชั้นแรกที่ไม่ใช้ชั้นใต้ดินของสถานที่เก็บรักษา

ข้อ ๑๐ ให้นำช่างป้องกันไม่ให้ยานพาหนะหรือสิ่งอื่นใดชนกระแทกหีบห่อ ภาชนะบรรจุหรือวัสดุห่อหุ้มที่มีสารเคมีอันตรายบรรจุอยู่

ข้อ ๑๑ ให้นำช่างควบคุมดูแลมิให้หีบห่อ ภาชนะบรรจุหรือวัสดุห่อหุ้มที่มีสารเคมีอันตรายบรรจุอยู่เปิดทิ้งไว้ในสถานที่ทำงาน เว้นแต่เพื่อการตรวจสอบหรือใช้ประโยชน์ โดยต้องป้องกันให้ปลอดภัย เมื่อเลิกใช้ในแต่ละวันโดยต้องปิดฝาให้มิดชิด และนำไปเก็บในสถานที่เก็บรักษา

ข้อ ๑๒ ให้นำช่างปฏิบัติเกี่ยวกับหีบห่อ ภาชนะบรรจุ หรือวัสดุห่อหุ้มสารเคมีอันตรายที่ไม่ต้องการใช้หรือจะกำจัด ดังต่อไปนี้

(๑) เก็บรวบรวมไว้ในภาชนะ หรือในที่ที่ปลอดภัยนอกบริเวณที่ลูกจ้างทำงานทุกวัน

(๒) ให้กำจัดโดยวิธีที่ปลอดภัย เช่น การเผา การฝัง หรือการใช้สารเคมีเพื่อให้เกิดการสลายตัว

(๓) ห้ามใช้บรรจุสิ่งของอื่น

ข้อ ๑๓ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขนส่ง เก็บรักษา เคลื่อนย้ายและกำจัดหีบห่อภาชนะบรรจุ หรือวัสดุห่อหุ้มสารเคมีอันตรายที่มีได้กำหนดไว้ ในประกาศนี้ให้นายจ้างปฏิบัติตามคู่มือหรือคำแนะนำของผู้ผลิต

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๓๕

สิทธิ ไชยทองพันธ์

นักบริหาร ๙ รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน